

خطبه روز جمعہ

01/08/1443 H

04/03/2022

جناب شیخ دکتر

عبدالمحسن ابن محمد القاسم
امام و خطیب مسجد نبوی شریف

با موضوع

انہ حافظ و نگہبان مخلوقات است

a-alqasim.com

FawaidAlQasim

الله حافظ و نگهبان مخلوقات است

همانا حمد و ستایش شایسته الله است، او را شکر گذاریم و از او یاری جسته و طلب بخشش و مغفرت گناهان را می‌کنیم، و از شر گناهان و اعمال بد خویش به او پناه می‌بریم، کسی را که الله متعال هدایت بدهد، هیچکس باعث گمراهی او نخواهد شد، و کسی را که او گمراه کند دیگر کسی باعث هدایت او نخواهد شد، گواهی می‌دهم که الهی و معبودی به جزء الله متعال نبوده، و محمد که سلام و درود بیشمار الله بر او باد، بنده و فرستاده ی اوست

اما بعد:

ای بندگان الله تقوای پروردگار را همانگونه که شایسته ی اوست پیشه کنید و او را ظاهر و آشکار اعمال خویش مراقب خویش بدانید.

ای مسلمانان

الله متعال دارای نام های نیک هست، که شامل بالاترین و برترین صفات ذات او می باشند، و نام ها و صفات الله متعال هر یک راهنما و بیان کننده دیگریست، و به اندازه فهم و دانش این نام ها و صفات بندگان الله را عبادت و بندگی می نمایند، و از نام های الله متعال نام هایی هستند که بنده با بر شمردن و درک مضامین آنها وارد بهشت خواهد شد، و هر چه در کاینات از حرکت و سکون است همه از آثار و نشانه های نام های او می باشند، الله بلند مرتبه و بی همتا می فرماید: {اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِيَتَلَمَّسُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا}؛ {خدا همان کسی است که هفت آسمان و همانند آنها هفت زمین آفرید، فرمان [خدا] در میان آنها فرود می آید تا بدانید که خدا بر هر چیزی تواناست و به راستی دانش وی هر چیزی را در بر گرفته است}.

واز نام هایی که الله متعال که خویش را بر آن نامید، و مخلوقات را از آن با خبر و آگاه ساخت: نام ((حفیظ)) و ((حافظ)) می باشد، هر آنچه از مخلوقات را که به وجود آورد با قدرت خویش حفظ و نگهداری نمود، چرا که اگر نگهداری و حفاظت او نمی بود از بین رفته و نابود می گشتند، همانگونه که اگر عنایت و لطفش

نمی بود نظام آفرینش مختل و دگرگون گشته و بر مخلوقات بر همدیگر ظلم روا می داشتند.

پس آسمان ها وزمین و آنچه در آنها قرار دارد به امر ودستور او پایدار واستوار هستند، الله بلند مرتبه و بی همتا می فرماید: {إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أُمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ}; {همانا خدا آسمانها و زمین را نگاه می دارد تا نیفتند و اگر بیفتند بعد از او هیچ کس آنها را نگاه نمی دارد}، و آنها را حفاظت و نگهداری نمود تا در مدت وجود شان پایدار مانده و نابود و زوال نگردند، چرا که حفاظت و نگهداری از آنها آسان ترین و ساده ترین کار برای اوست، {وسع كرسيه السماوات والارض ولا يؤوده حفظهما وهو العلي العظيم}; {كرسى او آسمانها و زمین را در بر گرفته و نگهداری آنها بر او دشوار نیست و اوست والای بزرگ}.

وحفاظت و نگهداری او شامل تمام مخلوقات می شود، چرا که هیچ چیزی بی نیاز از حفاظت او حتی به اندازه یک چشم بر هم زدن نیست، {إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ}; {پروردگارم بر هر چیزی نگاهبان است}، و هر آنچه در آسمان ها و بالای زمین وزیر آن قرار دارد همه و همه در کتابی ثبت و ضبط هستند، {قد علمنا ما تنقص الأرض منهم وعندنا كتاب حفيظ}; {قطعا دانسته ایم که زمین [چه مقدار] از اجسادشان فرو می گاهد و پیش ما کتاب ضبط کننده ای است}، ابن کثیر رحمت الله بر او باد می گوید: ((یعنی: می دانیم که زمین آنچه را که از اجساد شان فرو می برد، همه را می دانیم و بر ما پوشیده نیست کجا بدن ها از هم جدا شده؟ و به کجا رفته؟ و سرانجام شان کجا بوده است؟)).

واز حفاظت الله بر بر بندگانش اینست: که بر آنها فرشتگانی پی در پی گماشت تا آنها را از پیش رو و از پشت سر از آفات و اضرار به حکم و اراده الله حفاظت بکنند{له معقبات من بین یدیه ومن خلفه یحفظونه من أمر الله}; {برای او فرشتگانی است که پی در پی او را به فرمان خدا از پیش رو و از پشت سرش پاسداری می کنند}، مجاهد رحمه الله می گوید: ((هیچ بنده ای نیست مگر اینکه بر او فرشته ای گماشته شده تا او را هنگام خواب و بیداری از جن ها و انسان ها و حشرات محافظت بکند، و هر کدام از اینها که قصد آن بنده را بکند فرشته خطاب به او می گوید: به عقب برگرد، مگر آن چیزی که خود الله اراده بکند که دچار آن گردد)).

و برای بندگانش تمام اعمال شان را محفوظ نگه داشته و از گفتار شان چیزی بر او پوشیده نخواهد ماند، و بر هر انسانی فرشته ای را گماشته است تا عمل او را ثبت و ضبط نموده، و هر آنچه از طاعت و معصیت را که انجام می دهد را بر شمارد [آن کل نفس لما علیها حافظ]؛ {هیچ کس نیست مگر اینکه نگاهبانی بر او [گماشته شده] است} و این اعمال در صحیفه های فرشتگان نیز محفوظ هستند، [و] ان علیکم لحافظین کراماً کاتبین یعلمون ما تفعلون؛ [و] قطعاً بر شما نگهبانانی [گماشته شده] اند، [فرشتگان] بزرگواری که نویسندگان [اعمال شما] هستند، آنچه را می کنید می دانند.

و دوستان الله از پیامبران علیهم السلام و پیروان شان دارای حفظ مخصوصی هستند، چرا که الله متعال آنها را از شر هر آنچه که به ایمان آنان آسیب برساند، و یا یقین شان را با شبهات و فتنه ها و شهوات متزلزل گرداند حفاظت نموده و آنان را از شر دشمنان انسی و جنی دور نگه داشته پس آنان را بر دشمنان شان یاری داده و مکر و کید دشمنان را از آنان دور می گرداند.

و هر کس اوامر الهی را با پیروی کردن از او، و منهیات را با اجتناب و دوری از آنها ترک نموده، و از حدود الهی تجاوز نکند، الله متعال در همه احوال و در هر صورت با او خواهد بود، و هر کجا که باشد، او را نصرت و یاری نموده، و دین او را از شبهات و شهوات مصون می دارد، و دنیایش را نیز مصون نگه داشته و اهل و خانواده اش را نیز محافظت خواهد کرد، همانگونه که دین او را هنگام موت نیز محافظت نموده و او را بر ایمان می میراند، رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: ((الله را حفظ بکن او نیز تو را محافظت خواهد کرد، اگر الله را (با پیروی اوامرش و دوری از نواهی) حفظ بکنی او را کنار خویش و یا جلوی خویش خواهی یافت)).

و پیامبران علیهم السلام الهی نیز پیام های پروردگار شان را رسانده، و همان دینی را بر پا داشتند که الله متعال برای بندگانش پسند کرده بود، و در این راه دچار مشکلات و گرفتاری های بیشمار می گشتند، و پناهگاه شان در این مواقع همان الله نگهبان و محافظت کننده بود، پس آنها را حفظ نموده و از هر گونه لغزشی در تبلیغ دین مصون نگه داشت، همانگونه که مورد اذیت قرار گرفته پس آنان را از شر دشمنان محافظت نمود.

ابراهیم در چنان آتشی انداخت که هر چیزی را در آن می انداختی بلعیده و نابود می کرد، پس ایشان به نگهبان (الله) متعلق گشته و فرمود: {حسبنا الله ونعم الوكيل}؛ {خدا ما را بس است و نیکو حمایتگری است}، پس الله متعال ایشان را نجات داده و آتش برای او سرد و بی آسیب گشت.

واسماعیل علیه السلام را پدرش بر زمین انداخته تا او را به فرمان پروردگارش قربانی نماید، پس زمانیکه تسلیم فرمان الهی گشته و خواب را تصدیق نمودند، واسماعیل به پدرش گفت: {افعل ما تؤمر ستجدني إن شاء الله من الصابرين}؛ {ای پدر من هر آنچه به آن امر شده ای آنرا انجام بده بیگمان مرا به اراده الله از صابران خواهی یافت}، پس الله محافظت کننده او را در ازای قربانی بزرگی باز رهاید.

وهود علیه السلام قومش را دعوت کرد، اما زمانیکه از او روی گردانی نموده و او را تهدید به اذیت و آزار نمودند، پس به حافظ و نگهبان پناه برده و گفت: {فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا إِنْ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ}؛ {پس اگر روی بگردانید به یقین آنچه را که به منظور آن به سوی شما فرستاده شده بودم به شما رسانیدم و پروردگارم قومی جز شما را جانشین [شما] خواهد کرد و به او هیچ زیانی نمی رسانید در حقیقت پروردگارم بر هر چیزی نگاهبان است}، یعنی: الله مرا از شر مکر و کید شما محفوظ داشته تا نتوانید به من آسیبی برسانید.

و حفظ و پناه الله از حفاظت و نگهداری بشر بهتر است، برادران یوسف نگهداری از یوسف را به خودشان نسبت دادند: {أرسله معنا غداً يرتع ويلعب وإنما له لحاظون}؛ {فردا او را با ما بفرست تا [در چمن] بگردد و بازی کند و ما به خوبی نگهبان او خواهیم بود} پس او را گم کردند، ولی زمانیکه یعقوب علیه السلام حفظ و نگهداری یوسف و برادرش را به الله نسبت داده و گفت: {فَاللَّهُ خَيْرَ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ}؛ {پس خدا بهترین نگهبان است و اوست مهربانترین مهربانان} در نتیجه الله از آنان نگهداری نموده و آن دو را پیش او برگرداند و سرانجام نیکو نیز از آن آنان گشت، تا جایی که یوسف را نیز نگهبان بر حقوق و اموال بندگان قرار داد، همانگونه

که یوسف از نفس خویش گفت: {إني حفيظ عليم}، {همانا من نگهبانی دانا هستم}.

ومادر موسی علیه السلام با ایمان به نگهبانی وحفاظت او طفل شیر خوار را به دریا انداخت، پس الله از او محافظت نموده و او را در مقابل چشمان دشمنش تربیت نموده و پیامبری عظیم الشان و اولو العزم قرار داد.

ویونس علیه السلام را ماهی بلعید و او در تاریکی های شکم ماهی و دریا و شب ندا بر آورد: {أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ}؛ {معبودی جز تو نیست منزهی تو راستی که من از ستمکاران بودم}، پس الله متعال دعایش را بر آورده نمود و او را از غم و اندوه رهانید، و اینچنین الله متعال مومنان را نجات می دهد، و در سرزمین خشک و بی آب و علف سرگردان نگشت {فنبذناه بالعرَاء وهو سقيم وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ}؛ {پس او را در حالی که ناخوش بود به زمین خشکی افکندیم و بر بالای [سر] او درختی از [نوع] کدوبن رویانیدیم}.

وسلیمان علیه السلام به او پادشاهی بس بزرگی داده شد، والله متعال جنیان را مسخر او گرداند، تا به او امر او عمل نموده و کار های شگفت انگیزی برای او انجام بدهند، والله متعال نگهبان او بود در مقابل تمرد و سرکشی جنیان و اذیت و آزار شان، {وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَفُوضُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ}؛ {و برخی از شیاطین بودند که برای او غواصی و کارهایی غیر از آن میکردند و ما مراقب [حال] آنها بودیم}، ابن کثیر رحمه الله می فرماید: ((یعنی: الله متعال او را حفاظت خواهد کرد از اینکه شیطانی از شیاطین سوء قصد نسبت به او داشته باشد، بلکه همگی آنها زیر قدرت او بوده و کسی جرات نزدیکی به او را ندارد، در حالیکه او بر آنان فرمانرواست، هرگاه بخواهد آنان را رها می سازد و هر گاه خواست به زندان می اندازد)).

وعیسی علیه السلام که یهود در تلاش قتل او واز بین بردن رسالتش بود، الله متعال او را زنده به طرف خویش بالا برده و او را از گزند آنان محفوظ نگه داشت، و در ازای او شخصی از دشمنانش به دار کشیده شد، {وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم}؛ {و حال آنکه آنان او را نکشتند و مصلوبش نکردند لیکن امر بر آنان مشتبه شد}.

و پیامبر ما محمد ' الله متعال او را آخرین پیامبران و خاتم آنان قرار داد، نیز عهده دار محافظت از او شد، {وَاللّٰهُ يَعْصَمُكَ مِنَ النَّاسِ}؛ {خدا تو را از گزند مردم نگه می دارد}؛ یعنی: تو را از مکر و حيله آنان محفوظ داشته و رسالت تو را نیز محافظت خواهد کرد.

جابر رضی الله عنه می گوید: ((با رسول الله ' راه افتادیم تا این که به مکانی به اسم ذات الرقاع رسیدیم، به درختی سایه دار رسیدیم که آنرا برای رسول الله ' ترک کردیم، در همین حال مشرکی پیش ایشان آمد در حالیکه شمشیر ایشان به درخت آویزان بود و ایشان در حال استراحت بودند، پس شمشیر رسول الله ' را گرفته و از غلافش بیرون کشید، سپس به رسول الله ' گفت: آیا از من میترسی؟ ایشان فرمودند: نه، مشرک گفت: چه کسی مرا از تو باز می دارد، ایشان فرمودند: الله تو را از من باز خواهد داشت، پس شخص مشرک شمشیر را به غلاف باز گردانده و دوباره آویزان کرد. (متفق علیه).

و پیروان رسول الله صلی الله علیه و سلم به اندازه پیروی شان از رسول الله ' شامل حفاظت و پاسداری الهی می گردند، ابن قیم می گوید: ((برای پیروان نبی نیز حفظ الهی است، آنان را حفظ نموده و مصون و محافظت می کند، و آنان را عزت و نصرت و یاری خواهد داد به همان اندازه ای که از پیامبر ' پیروی کنند؛ پس افرادی از آنها برای خویش نصیب بالایی انتخاب نموده و بعضی ها نیز کم نصیب می گردند)).

و قرآن عظیم آخرین و کامل ترین کتاب است، که الله عهده دار محافظت از آن است: {إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ}؛ {بی تردید ما این قرآن را به تدریج نازل کرده ایم و قطعاً نگهبان آن خواهیم بود}؛ پس در آن هیچ کسی طاقت و توانایی تغییر و تبدیل را ندارد، در آن باطل را عی ندارد، و از احکام و حدود و فرایض آن چیزی کم نخواهد شد؛ پس الفاظ و معانی آن همگی محفوظ هستند، الله بلند مرتبه و بی همتا فرمود: {وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ}؛ {و به راستی که آن کتابی ارجمند است از پیش روی آن و از پشت سرش باطل به سویش نمی آید}، و زمانی که الله متعال نگهداری از کتاب شان را به خودشان سپرد، فرمود: {بِمَا اسْتَحْفَضُوا مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ}؛ {به سبب آنچه از کتاب خدا به آنان سپرده شده}، این شد که تبدیلی و تحریف وارد آن گشت.

وآسمان دروازه وحی به سوی زمین است، واللّه متعال آنرا با فرشتگان و شهاب سنگ ها از شر شیاطین و گوش فرا دادن آنها به کلام الهی محفوظ داشته است، {إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِرِيَّةِ الْكَوَاكِبِ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ}؛ {ما آسمان این دنیا را به زیور اختران آراستیم و [آن را] از هر شیطان سرکششی نگاه داشتیم}.

بنده از اینکه از الله بخواهد تا او را محافظت بکند بی نیاز نیست، رسول الله ' صبحگاه و شامگاه دعایی جامع را که شامل ارکان حفظ الهی می شوند را می خواند، «اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظْمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي»؛ ((بار الها مرا از جلوی رویم، و پشت سرم، و از سمت راست و سمت چپم و از بالای سرم محفوظ بدار، و من پناه می برم به تو که از زیر اقدامم مورد هجوم قرار گیرم)) روایت ابوداود.

یعنی: مرا از شر جنیان و آدمیان و وحشرات و از شر ابلیس که می گوید: {آنگاه از پیش رو و از پشت سرشان و از طرف راست و از طرف چپشان بر آنها می تازم} محفوظ بدار، مرا از عذابی که نازل خواهد شد، و از بلعیدن زمین و هر گونه از عذاب و هلاک کنندگان مصون بدار.

و بنده هنگام خواب در معرض اذیت و آزار جنیان و غیره قرار دارد، و هر کس آیه الكرسي را هنگام خوابیدن بخواند تا بیدار شود از طرف الله برای او نگهبانی گماشته می شود، و شیطان به او نزدیک نخواهد شد تا اینکه صبح بکند. روایت بخاری.

و هر کس حدود الهی را همانگونه که او امر فرموده حفظ نموده، به اینگونه که او امر او را با اخلاص نیت و بهترین و کامل ترین وجه ممکن انجام بدهد، او را وارد بهشت خواهد کرد، {هذا ما توعدون لكل أبواب حفيظ}؛ {و به آنان گویند} این همان است که وعده یافته اید [و] برای هر توبه کار نگهبان [حدود خدا] خواهد بود}.

و بعد ای مسلمانان:

الله بزرگ و با عظمت است و این کاینات را با وجود وسعت و بزرگی اش با همراه همه موجودات داخل آن حفظ نموده است، و نفس بر این سرشته شده است که هر کس از او نگهداری نموده و محافظ او باشد را دوست بدارد، پس الله تو را در هر زمان و مکانی محافظت می کند لذا او شایسته تر است تا دوست داشته شود و از او پیروی گردد، و هر کس این شعور را داشته باشد که الله متعال

اعمالش را ثبت و ضبط می کند لاجرم او را وادار به مراقبت از اعمال خویش خواهد نمود.

و هر کس به این یقین رسید که الله به تنهایی نگهبان همه چیز است، و اینکه حفاظت او از اشیا بهتر از حفاظت بندگان از آنهاست، پس در حفظ دین و مال و اهل و فرزندانش خویش بر او توکل خواهد کرد، و بزرگترین سببی که بنده آنرا برای حفظ نفسش اختیار می کند توحید الله و فرمانبرداری از اوست ، والله متعال اگر چیزی به او سپرده شود از آن محافظت خواهد کرد.

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

{وربك على كل شيء حفيظ}؛ {و پروردگار تو بر همه چیز نگهبان است}.

الله متعال برکت قرار دهد برای من شما در قرآن.

خطبه دوم

حمد و ثنا میگویم الله را بر احسان و خوبی هایش، و او را شکر می گذاریم، و او را بر توفیقش و برای ارج نهادن به مقام والای ایزدیش شهادت میدهم که هیچ معبود بر حقی به جز الله وجود ندارد، و شهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده ی اوست، درود بی کران الله بر او صحابه کرامش باد.

ای مسلمانان:

هر کس بداند که الله نگهدارنده همه چیز بوده و بر هر کاری تواناست به سوی غیر از او نخواهد رفت، بلکه به یقین خواهد دانست که نگهداری و محافظت در دست اوست چه بسا اسباب بر حسب اقتضا فرق خواهند کرد، پس در پناه بردن به الله راست گفته، و فقط به سوی او برای حفاظت و پاسبانی و سلامتی از اذیت کنندگان و نجات یافتن از نابود کنندگان پناه می برد.

سپس بدانید که الله شما را امر به درود فرستادن بر نبی خویش فرموده ...

خطبة الجمعة

هـ ١٤٤٣/٠٨/٠١

م 04/03/2022

فضيلة الشيخ الدكتور

د. عبد المحسن بن محمد الفيصل

إمام وخطيب المسجد النبوي الشريف

بعنوان

الحفيظ سبحانه

مترجمة باللغة الفارسية

a-alqasim.com

FawaidAlQasim